Маркази таҳфизи Қуръон
дар назди Маркази Исломии Ҷумҳурии Тоҷикистон

ТАҶВИДИ ҚУРЪОН

Нашриёти Паёми САБЗ

Маркази таҳфизи Қуръон дар назди Маркази Исломии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Таҷвиди Қуръон

Таҳияи Маркази таҳфизи Қуръон

Нашриёти Паёми САБЗ

Душанбе-2010

Таҷвиди Қуръон

Таҳияи:
Маркази таҳфизи Қуръон

Масъули чоп:
Қосимов Аловуддин

Тарҳи компютерӣ: М. Орипов

© Маркази таҳфизи Қуръон, 2010

بِسْـــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

§1. Муқаддима

Ситоиш Аллоҳро, ки Парвардигори оламиён аст ва дуруду саломи Худо бар бузургтарини пайғамбарон Муҳаммад, салла-л-Лоҳу алайҳи ва саллам, ва бар олу асҳоб ва пайравонашон бод.

Хонандаи гиромӣ, Қуръон китобест, ки муаллифи он инсон нест, балки он каломи Аллоҳ таъоло, офаридгори тамоми ҳастӣ мебошад, ки бо воситаи Ҷабраил (а) ба паёмбари мо ҳазрати Муҳаммад (с) нозил гардидааст.

Қуръон 114 сураро дар бар мегирад ва ҳар як сура аз оятҳо иборат мебошанд. Ҳамагӣ дар Қуръон 6666 оят мавҷуд аст. Матни Қуръон ба 30 ҷузъ тақсим карда шудааст.

Қуръон беҳтарин ва одилонатарин қонунҳоро муайян кардааст, ки ба зиндагии иҷтимоӣ, ҳуқуқҳои шахсӣ ва ҳуқуқи байналмиллалӣ марбут мебошанд. Қуръон на танҳо дастуру фармон медиҳад, балки дар баробари ин инсонро ба тафаккуру андеша намудан дар офариниши Худованд даъват менамояд.

Дар ҳадиси Паёмбари акрам (с) омадааст: *“Беҳтарини шумо он касоне ҳастанд, ки Қуръонро меомӯзанд ва ба дигарон таълим медиҳанд”.* Бинобар ин, азамату бузургии Қуръонро дарк намуда, мо бояд қоидаҳои дуруст ва бе хато хондани онро бидонем. Тиловати Қуръон фазилатҳои зиёде дорад. Ин ҷо якчанд одобро ёдрас мекунем, ки хонандаи Қуръон бояд онҳоро риоя намояд:

1. Қуръон бояд бо нияти холис хонда шавад. Нияти қорӣ аз риё ва худнамоӣ пок бошад.

2. Бе таҳорат ба Қуръон даст расондан манъ аст.

3. Суннат аст, ки хонандаи Қуръон бо либоси пок, дар

ҷои тоза ва рӯ ба тарафи қибла биншинад.

4. Дар замин ниҳодани Қуръон беэҳтиромӣ нисбати он ба ҳисоб меравад. Мувофиқи суннат Қуръон бояд дар ҷои муносиб ва баланд гузошта, сипас хонда шавад.

5. Ангуштонро ба оби даҳон тар карда варқ задани Қуръон манъ аст.

6. Дар тоқчаҳое, ки китобҳои динӣ гузошта шудаанд, Қуръон бояд аз ҳама болотар бошад. Дар болои он чизе ниҳодан манъ аст.

7. Ба ҳоҷатхона ва ҷойҳои ифлос даровардани Қуръон ё коғазҳое, ки дар он ояте навишта шуда бошад ва ё бо овози баланд хондани Қуръон дар чунин ҷойҳо манъ аст.

8. Суннат аст, ки тиловати Қуръон бо хондани «Аъузубиллоҳи мина-ш-шайтони-р-раҷим» ва «Бисмиллоҳи-р-раҳмони-р-раҳим» оғоз шавад ва бо «Садақаллоҳу-л-ъазим» поён ёбад ва дар охир сураи «Фотиҳа» хонда шавад.

9. Қуръон бояд бо эҳтироми хос, бешитоб, бо хушовозӣ, мувофиқи қоидаҳои таҷвид ва бехато тиловат шавад. Чунки Худованд фармудааст: *«Ва Қуръонро шумурдаву (бо диққат) равшан бихон».*

10. Хондани Қуръон аз рӯи китоб беҳтар аст, аз он ки азёд хонда шавад. Зеро дар ин ҳолат чашмони мо низ дар савоб шарик хоҳанд шуд.

11. Пеш аз хондани Қуръон мисвок задан ё обгардон кардани даҳон хуб аст.

12. Агар шахсе ҳангоми хондани Қуръон садои азон ё салом додани касеро шунид, бояд истода азонро шунавад, ё ҷавоби саломро диҳад ва сипас қироаташро идома диҳад.

13. Тиловаткунандаи Қуръон бояд чунин эътиқод дошта бошад, ки ӯ дар ҳузури Аллоҳ таъоло қарор дорад ва каломи Худовандро мехонад.

14. Ҳангоми тиловати Қуръон ба атроф нигоҳ кардан, бо дигарон сухан гуфтан ва дар бораи чизҳои беҳуда фикр кардан манъ аст.

15. Хондани матни арабии Қуръон, ки бо ҳарфҳои ғайриарабӣ навишта шудааст, манъ аст.

16. Хондани Қуръон аз рӯи тартиби сураҳо беҳтар аст.

17. Шахсе, ки тарзи дуруст хондани Қуръонро меомӯзад, набояд тиловати онро, аз тарси хато хондан, ба таъхир андозад.

Ҳар ҳарфи арабии Қуръон, ки тиловат мекунем, агарчанде маънои онро дарк ҳам насозем, барои мо савоби бисёр дорад ва дар кору фаъолияти мо таъсири хуб мегузорад.

Иншоаллоҳ, ин китоб барои дуруст ва бо риояи таҷвид хондани Қуръон ба мо кӯмак хоҳад намуд.

Таҷвид – ин илмест, ки тавассути он Қурони карим дуруст ва бехато хонда мешавад ва аз нодуруст фаҳмидани маънои он нигоҳ медорад.

Ҳадафи асосии таҷвид адои талаффузи ҳарфҳо бо оромӣ, мувофиқи махраҷ ва шинохти мавзеъи вақфҳо аст. Ҷои пайдоиши ҳарфро махраҷи ҳарф мегӯянд. Риояи махраҷи ҳарф ин истифодаи усулҳои муайяни талаффуз мебошад, ки имкон медиҳад ҳар як ҳарф садои аслии худро диҳад.

§2. Алифбои арабӣ ва тарзи навишти он.

Ҳарфҳои арабӣ аз рӯи дарозӣ ва ҷойгишавиашон дар сатр фарқ мекунанд. Мо онҳоро бо ҳарфи аввалини алифбои арабӣ (алиф - ا) муқоиса хоҳем кард. Арабҳо аз тарафи рост ба чап менависанд ва мехонанд.

Дар забони арабӣ ҳарфҳои калон ва хурд нест. Алифбои арабӣ аз 28 ҳарфи ҳамсадо иборат аст.

§3. Ҳамсадоҳои пурра (ғафс), нарм (борик) ва миёна.

Агар қисмати миёнаи забонро боло бардошта ва ба қисмати сахти миёнаи ком наздик намоем, ҳамсадоҳои нарм аз он ҷо талаффуз мешаванд. Агар қисмати охири забон ба нармии ком наздик шавад, пас ҳамсадоҳои пурра аз он ҷо талаффуз мешаванд. Дар ҳолати фосила доштани забон аз ком ҳамсадоҳои миёна талаффуз карда мешаванд.

Ба ҳамсадоҳои пурра ҳарфҳои зер дохил мешаванд:

(ق, خ, غ, ض, ص, ظ, ط).

§4. Садоноки кӯтоҳ ва ҳаракатҳо.

Дар алифбои арабӣ ҳарфҳои садонок нест. Барои ифода кардани садонокҳои кӯтоҳ аломатҳое истифода бурда мешаванд, ки дар боло ё зери ҳарфҳои ҳамсадо гузошта мешаванд.

Садоноки кӯтоҳи (а) бо хатчаи моил дар болои ҳарфи ҳамсадо (ـَ) ифода мешавад, ки он «фатҳа» ном дорад. Садоноки кӯтоҳи (и) бо хатчаи моил дар зери ҳарфи ҳамсадо (ـِ) ифода мешавад, ки он «касра» ном дорад. Садоноки кӯтоҳи (у) бо аломати вергул дар болои ҳарфи ҳамсадо (ـُ) ифода мешавад, ки он «замма» ном дорад. Мавҷуд набудани садонок бо доирачаи хурд (ـْ) дар болои ҳарф ифода мешавад, ки он (сокин), ном дорад.

Ҳамин тавр, ин аломатҳо дар якҷоягӣ бо алиф (أَ, إِ, أُ)

ҳарфҳои садоноки (а), (и) ва (у)-ро ифода мекунанд ва «ҳаракат» номида мешаванд.

§5. Шаклҳои ҳарфҳои алифбои арабӣ.

Аз 28 ҳарфи ҳамсадои алифбои арабӣ 22 ҳарфи он чаҳор шакли навишт доранд ва аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешаванд, шаш ҳарфи боқимонда: (ا) алиф, (ر) ро, (ز) зо, (ذ) зол, (د) дол ва (و) вов душакла буда, танҳо аз тарафи рост ба дигар ҳарфҳо пайваст мешаванд.

Ҳар як ҳарф вобаста ба ҷойгиршавиаш дар калима шакли худро дигар мекунад:

Дар алоҳидагӣ:

ج **Ҷим**	ث **Со**	ت **То**	ب **Бо**	ا **Алиф**
ر **Ро**	ذ **Зол**	د **Дол**	خ **Хо**	ح **Ҳо**
ض **Зод**	ص **Сод**	ش **Шин**	س **Син**	ز **Зо**
ف **Фо**	غ **Ғайн**	ع **Айн**	ظ **Зо**	ط **То**
ن **Нун**	م **Мим**	ل **Лом**	ك **Коф**	ق **Қоф**
ء **Ҳамза**	ي **Ё**	لا **Лом-алиф**	ه **Ҳо**	و **Вов**

Дар аввал:

خـ	حـ	جـ	ثـ	تـ	بـ	ا
صـ	شـ	سـ	ز	ر	ذ	د
قـ	فـ	غـ	عـ	ظـ	طـ	ضـ
يـ	و	هـ	نـ	مـ	لـ	کـ

Дар миёна:

ـخـ	ـحـ	ـجـ	ـثـ	ـتـ	ـبـ	ـا
ـصـ	ـشـ	ـسـ	ـز	ـر	ـذ	ـد
ـقـ	ـفـ	ـغـ	ـعـ	ـظـ	ـطـ	ـضـ
ـيـ	ـو	ـهـ	ـنـ	ـمـ	ـلـ	ـکـ

Дар охир:

ـخ	ـح	ـج	ـث	ـت	ـب	ـا
ـص	ـش	ـس	ـز	ـر	ـذ	ـد
ـق	ـف	ـغ	ـع	ـظ	ـط	ـض
ـي	ـو	ـه	ـن	ـم	ـل	ـك

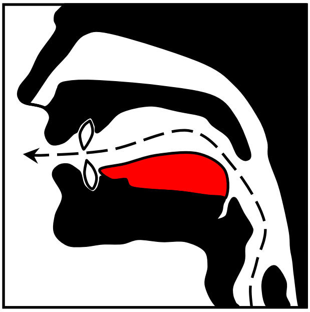

§6. Ҳарфи (ا) (алиф)

Алиф хатчаи ростест, ки дар танҳоӣ ягон овозро ифода намекунад. Дар якҷоягӣ бо ҳаракатҳои (اَ, اِ, اُ) овозҳои (а, и, у)-ро ифода мекунад. Бо озодона баровардани нафас аз ҳалқ ва бе иштироки забон талаффуз карда мешавад. Алиф дарозии садоноки (а)-ро ифода карда, дар зери ҳамза (ء) гузошта мешавад. Душакла буда, танҳо аз тарафи рост ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـُا	ـِا	اَ

§7. Ҳарфи (ر) (ро)

Овози (р) – ҳамсадои пурра мебошад. Нӯги забонро ба бехи вораҳои дандонҳои пеши боло расонда бо андак ларзиши забон, ғафс талаффуз карда мешавад. Агар пеш аз он аломати касра ояд, нарм талаффуз карда мешавад. Душакла буда, танҳо аз тарафи рост ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـرُ	ـرِ	رَ
اُرْ	اِرْ	اَرْ

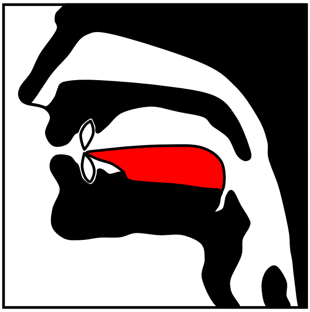

§8. Ҳарфи (ز) (зо)

Овози (з) – ҳамсадои миёна мебошад. Нӯги забонро ба сари дандонҳои пеши поён наздик карда талаффуз мешавад. Душакла буда, танҳо аз тарафи рост ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـزُ		ـزِ		زَ
زرْ	زَرْ	اُزْ	اِزْ	اَزْ
اُرِزْ	اُزْرُ	اِزْرُ	أَزْرُ	زُرْ

§9. Ҳарфи (م) (мим)

Овози (м) – ҳамсадои миёна мебошад. Лабҳоро ба ҳам расонда нафасро аз димоғ баровварда талаффуз карда мешавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـمُ			ـمـ		مَـ	
رُزْ	رُمْ	مُزْ	مُرْ	اُمْ	اِمْ	اَمْ
زَمْرْ	اِرْمْ	رَمْزْ	اُمْرْ	اَمُرْ	اُمِرْ	اَمِرْ
اَرْزَمْ	مَمْزَرْ	زَمْزَمْ	اَمْزَرْ	رَمْرِمْ	مِرْزَمْ	مِرْمَرْ

§10. Ҳарфи (ت) (то)

Овози (т) ҳамсадои миёна мебошад. Нӯги забонро ба паси дандонҳои пеши боло расонда талаффуз карда мешавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـتُ		ـتـ		تَـ	
تُمْ	مُتْ	تِمْ	مِتْ	تَمْ	مَتْ
مَرَرْتُ	اَمَرْتَ	زُرْتِ	تَرِزْ	مَتَرْ	تَمَرْ
مُرِرْتُمْ	مَرَرْتُمْ	اُمِرْتُمْ	اَمَرْتُ	اَمَرَتْ	اُمِرْتُ

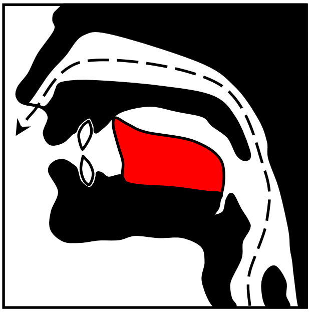

§11. Ҳарфи (ن) (нун)

Овози (н) – ҳамсадои миёна мебошад. Нӯги забонро ба вораҳои дандонҳои пеши боло расонда, овозро аз димоғ бароварда талаффуз карда мешавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـنُ		ـنـ		نـَ	
نَمْ	مِنْ	مَنْ	زِنْ	اِنْ	اَنْ
نَزِنُ	نَزِرُ	نُمْتُمْ	اَنْتُمْ	نِمْتَ	اَنْتَ
اَمْرَرنَ	مَرَرْتُ	مُرِرنَ	مَرَرْنَ	اُمْرِنَ	اَمْرَنَ

§12. Ҳарфи (ي) (ё)

Ҳарфи (ي) садои байникомӣ мебошад. Дар вақти талаффузи ин овоз қисми мобайнии пушти забон ба сахтии ком наздик шуда, забон андаке ба пеши ком ҳаракат дода мешавад. Сӯрохие, ки дар байни ком ба вуҷуд меояд, то андозае танг шуда, ба овоз садои баландеро зам мекунад, ки аз шиддати нафас пайдо шудааст. Пас нармии ком ба боло бардошта шуда ҳаво қисматан аз димоғ мебарояд. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـيِ		ـيِـ		يـَ	
رَمْيِ	رَأْيِ	مَيْتُ	زَيْتُ	اَيْمُ	اَيِ
اَيْمَنَ	نَيْمَنَ	مَيْمَنَ	مِيْزَرَ	مَرْيَمَ	يَمَنَ
مَيْتَيْنِ	اَرْمَيْنِ	اَيْمَيْنِ	رَمْزَيْنِ	زَيْتَيْنِ	اَمْرَيْنِ

§13. Ҳарфи (ب) (бо)

Овози (б) – ҳамсадои миёна мебошад. Ҳарду лабро ба ҳам часпонда талаффуз карда мешавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـبُ		ـبِـ		بَـ	
رَيْبُ	بَيْنُ	بَيْتُ	بِنْتُ	اِبْنُ	آَبْ
مِنْبَر	اَبْرَم	رِمْرِم	بِيْرَم	بِرْبِر	زَيْنَب
زَيْنَبِين	مِبْرَمِين	بِيْرَمِين	مِنْبَرِين	بِبِيتِين	بِاَمْرِين

§14. Ҳарфи (ك) (коф)

Овози (к) ҳамсадои байникомӣ мебошад. Дар вақти талаффузи он қисми байни забон ба сахтии ком зич часпида, баъди камтар нигоҳ доштан, озодона аз ком ҷудо мешавад. Дар ин ҳолат нармии ком ба боло бардошта шуда, ҳаво аз даҳон мебарояд. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـكُ		ـكـ		كَـ	
مَكْرُ	بَكْرُ	كَيْ	كُنْ	كُمْ	كَمْ
تَرَك	يَكْتُبُ	كَتَبَ	تَرْكُ	كَنْزُ	كَرْمُ
مُمْكِنْ	كُنْتُ	اَمَرْتَكَ	اَمَرَكَ	كَتَبْتُمْ	يَتْرُكُ

§15. Ҳарфи (ل) (лом)

Овози (л) ҳамсадои миёна мебошад. Дар вақти талаффузи он нӯги забон ба бехи дандонҳои боло наздик шуда, роҳи гузаштани ҳаворо дар вақти нафасбарорӣ манъ мекунад. Қисми аввали байни забон ба вораҳои дандонҳои боло бо ҳам зич ҷойгир шуда, ҳаво ба ду паҳлӯи забон ҷорӣ мешавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـلُ		ـلـ		لَ	
كلْ	لَنْ	لُمْ	لَمْ	بَلْ	اَلْ
اَكْمَلَ	اَلْزَمَ	اَنْزَتَ	كَمُلَ	لَزِمَ	نَزَلَ
اَكَلْتُمْ	اَكَلْتُ	اَكَلْت	اَكَلْتَ	اَكَلْنَ	اَكَلَتْ
مُتَزَلْزَلْ	مُتَزَلْزِلْ	يَتَزَلْزَلُ	تَزَلْزَلَ	يَلَمْلَمْ	بُلْبُلْ

§16. Ҳарфи (و) (вов)

Овози (в) – ҳамсадои байнилабӣ мебошад. Дар вақти талаффузи он лабҳо пеш рафта, ба шакли доирачаи хурд қарор мегиранд. Душакла буда, танҳо аз тарафи рост ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـوُ		ـوِ		وَ
وَرَمْ	لَوْ	نَوْ	رَوْ	اَوْ
وَكَمْ	وَلَمْ	وَلَنْ	وَمَنْ	وَتَرْ
وَيْلُ	كَوْنُ	يَوْمُ	دَوْمُ	اَوْلُ
اَوْتَرْتُمْ	اَوْلَمْتُمْ	مَوْكِبْ	كَوْكَبْ	وَزَنْ

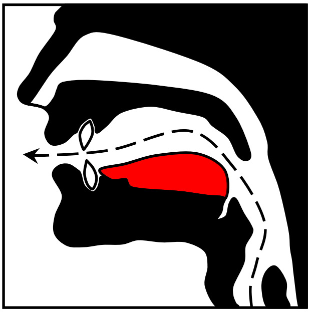

§17. Ҳарфи (ہ) (ҳо)

Овози (ҳ) – ҳамсадои васлшаванда ва молишхӯранда мебошад. Дар вақти талаффузи он садопардаҳо бо ҳам зич шуда, устувор намешаванд. Ҳавое, ки аз ковокии даҳон ба воситаи сӯрохии садопардаҳо берун меояд, садои (ہ)-ро тавлид мекунад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـهُ		ـهِـ		هَـ	
هُمْ	هِيَ	هُوَ	هَلْ	هَمْ	هَبْ
لَهُمْ	وَهَمْ	لَهَبْ	وَهَبْ	اَهَمْ	زُهْ
اَمْهِلْهُمْ	اَلَيْهِمْ	اَلَيْه	مِنْهُمْ	مِنْهُ	بِهِمْ

§18. Ҳарфи (ف) (фо)

Овози (ф) – ҳамсадои миёнаи лабудандонӣ мебошад. Қисмати дарунии лаби поёнро ба нӯги дандонҳои пеши боло расонда талаффуз карда мешавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـفُ		ـفِـ		فَـ	
نَفَرْ	كَفَنْ	فَلَكْ	كَفْ	فَنْ	فَمْ
كُفْرْ	زِفْرُ	فِكْرُ	فَهْمُ	فَوْزُ	فُورْ
اِفْهَمْ	يَفْهَمُ	فَهِمَ	نَوْفَرْ	نَوْفَلْ	قُلْقُلْ
يَنْفَرِدُ	اِنْفَرَدَ	يَفْتَكِرُ	اِفْتَكَرَ	يَفْتَتِنُ	اِفْتَتَنَ

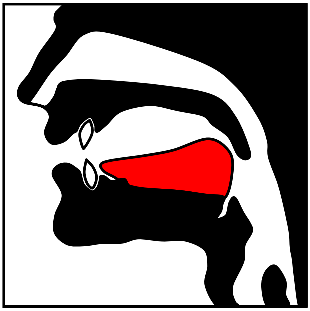

§19. Ҳарфи (ق) (қоф)

Овози (қ) – ҳамсадои пасикомии баландсадои беҷаранг мебошад. Дар вақти талаффузи он охири забон ба нармии ком аз болои забонча маҳкам мечаспад. Ҳангоми ҷудо шудани забон аз нармии ком овози (ق) талаффуз карда мешавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـقُ		ـقـ		قَـ	
قهْ	قفْ	قُمْ	قُلْ	قنْ	زُقْ
لَقَبْ	قَمَرْ	قَلَمْ	فَوْقُ	قَبْلُ	قَلْبُ
يَنْقَلِبُ	انْقَلَبَ	يَقْتَرِبُ	اقْتَرَبَ	قَلَقْ	قُمْقُمْ
فَرْقُ - فَرْكُ		فَلَقْ - فَلَكْ		قَدَرْ - كَدَرْ	

§20. Ҳарфи (ش) (шин)

Овози (ш) – ҳамсадои пешикомӣ ва баланди беҷаранг мебошад. Дар вақти талаффузи он нӯги забон ба пеши ком наздик шуда, байни нӯги забон ва чуқурчаҳои решаҳои дандон сӯрохии хурде ба вуҷуд меояд, ки дар вақти талаффуз аз он ҳаво мегузарад. Дар ҳамин ҳолат қисми байни забон ба миёнаи ком наздик шуда, овози иловагиеро ба вуҷуд меорад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـشُ		ـشـ		شَـ
شَمْ	شَقْ	شَرْ	بُشْ	وَشْ
نَشْرُ	شَهْرُ	شُرْبُ	بِشْرُ	شَكْ
مُشْتَهِرْ	مَشْرِبْ	مَشْرَبْ	شُرْبُ	شُكْرُ
يَبْرَنْشِقُ	ابْرَنْشَقَ	يَشْتَهِرُ	اشْتَهَرَ	مُشْتَرَكْ

§21. Ҳарфи (س) (син)

Овози (с) – ҳамсадои миёна мебошад. Нӯги забонро ба паси дандонҳои пеши поён расонда талаффуз карда мешавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـسُ		ـسـ		سَـ
سلْ	سنْ	سرْ	سَمْ	بَسْ
سَمَكْ	سَلَفْ	سَبَقْ	سَقَرْ	سَفَرْ
مُسْرِفْ	مُسْلِمْ	مَسْكَنْ	مَسْلَكْ	فَرَسْ
يَسْتَيْسِرْ	اسْتَيْسَرَ	يُسْلِمُ	اَسْلَمَ	سِمْسِمْ

§22. Ҳарфи (ث) (со)

Овози (ċ) – ҳамсадои байнидандонӣ мебошад. Нӯги забонро дар байни дандонҳои пеши болову поён гузошта талаффуз карда мешавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـثُ		ـثـ		ثَـ	
ثَمَرْ	ثَمَنْ	ثِنْ	ثُمْ	ثِبْ	بَثْ
مَثَلْ	مُثُلْ	مِثْلُ	ثَيِّبُ	ثَوْبُ	ثَوْرُ
يُثْبِتُ	اَثْبَتَ	يُكْثِرُ	اَكْثَرَ	اَمْثَلْ	كَوْثَرْ
يَسْتَثْقِلُ		اسْتَثْقَلَ	يَسْتَكْثِرُ		اسْتَكْثَرَ
ثَلْثُ – سَلْسُ		ثَبْتُ – سَبْتُ		ثَمَرْ – سَمِرْ	

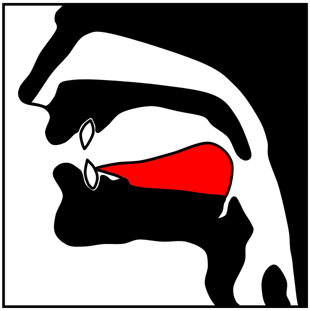

§23. Ҳарфи (ص) (сод)

Овози (с) – ҳамсадои пурра мебошад. Барои дуруст талаффуз кардани (ص), ҳамсадои (س)-ро бояд каме сахтар талаффуз намуда, лабҳоро камтар даврамонанд карда нӯги забон ба бехи дандонҳои пеши поён расонда шавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـصُ		ـصـ		صَـ	
بَصَرْ	صَبَرْ	صَرَفْ	فَصْ	صِفْ	صُمْ
يَسْتَبْصِرْ	اسْتَبْصَرَ	يَنْصُرُ	نَصَرَ	صَبْرْ	قَصَبْ
انْتَسَبَ – انْتَصَبَ		سَيْفُ – صَيْفُ		سَفَرْ – صَفَرْ	

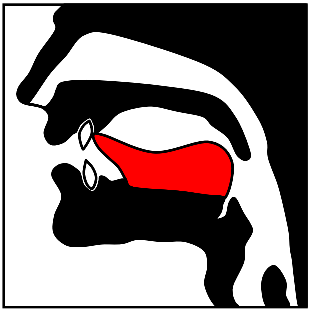

§24. Ҳарфи (ط) (то)

Овози (то) – ҳамсадои ташдидии устувор ва пасидандонии беҷаранг мебошад. Дар вақти талаффузи ин ҳарф забон ба боло бардошта шуда қисми пеши забон ба қисми пеши ком маҳкам часпида, боз зуд канда мешавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـطُ		ـطـ		طَـ	
فَقَطْ	قَطْ	بَطْ	شَطْ	طَيْ	طَلْ
مَطَرْ	طِفْلُ	طُهْرْ	طَرَفْ	طَلَبْ	وَطَنْ
طَوْلُ	طَيْرُ	مَرْبِطْ	مَوطِنْ	مَسْقَطْ	مَطْلَبْ
يَسْتَوْطِنُ	اسْتَوْطَنَ	يَنْفَطِرُ	انْفَطَرَ	يَصْطَبِرُ	اصْطَبَرَ
مُسْتَطِرْ – مُسْتَتِرْ		سَبْطْ – سَبْتُ		طَرَفْ – تَرَفْ	

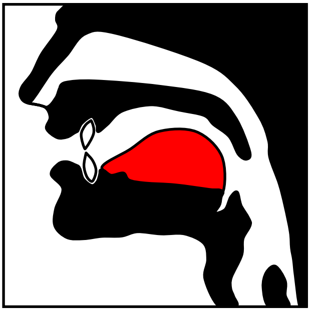

§25. Ҳарфи (ج) (ҷим)

Овози (ҷ) – ҳамсадои пешикомии ҷарангдор мебошад. Дар вақти талаффузи он забон ба қисми пеши дандонҳои боло наздик шуда, андак нигоҳ дошта мешавад ва баъди ҷудо шудани он овози (ج) садо медиҳад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـجُ		ـجـِ		جَـ	
جَبَلْ	جُلْ	جَبْ	جِنْ	جَرْ	جَمْ
جَهْلُ	جَوْرَبُ	جَوْهَرْ	فَجْرُ	اَجْرِ	جَمَلْ
يَسْتَجْوِبُ	اِسْتَجْوَبَ	يَسْتَجْلِبُ	اِسْتَجْلَبَ	يَتَجَوْرَبُ	تَجَوْرَبَ

§26. Ҳарфи (خ) (хо)

Овози (х) – ҳамсадои пасикомии амиқи баландсадои беҷаранг мебошад. Дар вақти талаффузи он забон ба қафо бардошта шуда, байни пушти забон ва забонча сӯрохии борике пайдо мешавад, ки ҳаво аз он ҷо мегузарад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـخُ		ـخـ		خَـ	
خَلَفْ	خَشَبْ	خَبَرْ	خَرَجْ	خَلْ	خَبْ
مَخْبِرْ	مَخْرَجْ	خَوْفُ	خَمْرْ	خَتْمُ	خَيْرْ
يُخْبِرْ	اَخْبَرَ	يُخْرِبُ	اَخْرَبَ	يُخْرِجُ	اَخْرَجَ
يَسْتَخْرِجُ	اِسْتَخْرَجَ	يَسْتَخْرِبُ	اِسْتَخْرَبَ	يَسْتَخْبِرُ	اِسْتَخْبَرَ

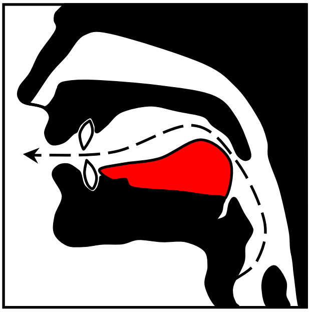

§27. Ҳарфи (ح) (ҳо)

Овози (ҳо) ҳамсадои баландсадои беҷаранг мебошад. Аз миёнаи ҳалқ бе иштироки забон талаффуз карда мешавад. Ҳангоми баромадани ҳаво нармии ком ба боло бардошта шуда, роҳи ҳаво ба димоғ баста мешавад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـحُ		ـحـ		حَـ	
مُحْسِنْ	حَسَبْ	حَسَنْ	حَجْ	حِلْ	حَي
يَمْتَحِنُ	اِمْتَحَنَ	اَحْسَنْ	مَحْفَلْ	مَنْحَرْ	مَحْشَرْ
يَحْرَنْجِمُ	اِحْرَنْجَمَ	يَسْتَحْسِنُ	اِسْتَحْسَنَ	يَحْتَمِلُ	اِحْتَمَلَ
اَرْحَمْ – اَرْخَمْ		حَتْمُ – خَتْمْ		حَلْقُ – خَلْقْ	

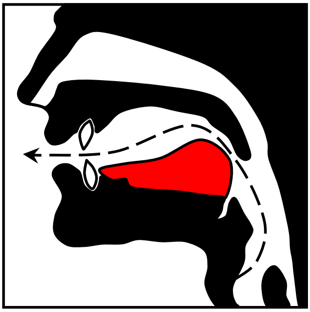

§28. Ҳарфи (ع) (айн)

Овози (ع) – ҳамсадои ҷарангдори баландсадо мебошад. Дар вақти талаффузи он мушакҳои ҳалқ ҷафс шуда, таранг мешаванд. Баъди таваққуфе мушакҳо якбора суст шуда, садопардаҳо меларзанд. Нармии ком боло рафта, ҳаво аз ковокии даҳон мебарояд. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـعُ		ـعـ		عَـ	
عِرِ	مَعَ	سَعْ	عَمْ	عَنْ	بِعْ
جَعْلُ	جَمْعُ	عُمْرُ	عِلْمُ	عَمَلْ	عَجَبْ
عَنْبَرْ	عَرْعَرْ	جَعْفَرْ	عَيْلَمْ	عَسْكَرْ	عَبْعَبْ
بَلْعُ – بَلْغُ		بَعْلُ – بَغْلُ		عَيْنُ – غَيْنُ	

§29. Ҳарфи (غ) (ғайн)

Овози (ғ) – ҳамсадои пасикомии баландсадои ҷарангдор мебошад. Дар вақти талаффузи он қисми ақиби забон ба қафо кашида шуда, нармии ком бардошта мешавад ва сӯрохиеро ба вуҷуд меорад, ки ҳаво аз он ҷо гузашта ларзиши забонро бармеангезад. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

<table>
<tr><td colspan="4">ـغُ</td><td colspan="4">ـغـ</td><td colspan="4">غَـ</td></tr>
<tr><td colspan="2">فَرْغْ</td><td colspan="2">بَغْلُ</td><td colspan="2">غَيْرُ</td><td colspan="2">غلْ</td><td colspan="2">غَبْ</td><td colspan="2">غَمْ</td></tr>
<tr><td colspan="2">اغْفر</td><td colspan="2">اغْلبْ</td><td colspan="2">غَيْبُ</td><td colspan="2">مَغْرِب</td><td colspan="2">مَبْلَغْ</td><td colspan="2">غَبْغَبْ</td></tr>
<tr><td colspan="3">يَسْتَغْفِرُ</td><td colspan="3">اسْتَغْفَرَ</td><td colspan="3">يَشْتَغلُ</td><td colspan="3">اشْتَغَلَ</td></tr>
</table>

§30. Ҳарфи (د) (дол)

Овози (д) – ҳамсадои миёна мебошад. Нӯги забонро ба миёнаи дандонҳои пеши боло расонда талаффуз карда мешавад. Душакла буда, танҳо аз тарафи рост ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

<table>
<tr><td colspan="4">ـدُ</td><td colspan="4">ـد</td><td colspan="4">دَ</td></tr>
<tr><td colspan="2">قَدْ</td><td colspan="2">زِدْ</td><td colspan="2">رِدْ</td><td colspan="2">دُفْ</td><td colspan="2">دُبْ</td><td colspan="2">دُمْ</td></tr>
<tr><td colspan="2">دُهْنُ</td><td colspan="2">دَهْرُ</td><td colspan="2">دَلْكُ</td><td colspan="2">دَبْغُ</td><td colspan="2">دَفْعُ</td><td colspan="2">دَرْسُ</td></tr>
<tr><td colspan="2">اَرْدَرْ</td><td colspan="2">أُقْعُدْ</td><td colspan="2">أُشْدُدْ</td><td colspan="2">هُدْهُدْ</td><td colspan="2">قُدْقُدْ</td><td colspan="2">دُلْدُلْ</td></tr>
<tr><td colspan="3">يَسْتَرْشِدُ</td><td colspan="3">اسْتَرْشَدَ</td><td colspan="3">يَعْتَدِلُ</td><td colspan="3">اعْتَدَلَ</td></tr>
</table>

§31. Ҳарфи (ض) (зод)

Овози (з) – ҳамсадои пасидандонии баландсадои ҷарангдори пурра мебошад. Барои талаффузи (ض) бояд забонро аз паҳлӯ ба дандонҳои курсии боло расонд. Ҳангоми талаффузи он ҳамаи узвҳои нутқ, хусусан забон устувор мебошанд. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـضُ		ـضـ		ضَـ	
عَرَضُ	ضَعْفُ	ضَبْطُ	ضَهْبُ	عَضْلُ	ضَيْفُ
نَضْرِبُ	اَضْرِبُ	تَضْرِبْ	اضْرِبْ	مضْرَبْ	مَضْرِبْ
يَسْتَضْغطُ	اسْتَضْغَطَ	يَسْتَضْعفُ	اسْتَضْعَفَ	يَضْطَرِبُ	اضْطَرَبَ
بَعْضُ – بَعْدُ		وَضْعُ – وَدْعُ		ضَرْسُ – دَرْسُ	

§32. Ҳарфи (ذ) (зол)

Овози (з) – ҳамсадои ҷарангдори байнидандонӣ мебошад. Нӯги забонро ба нӯги дандонҳои пеш расонда, ҳаворо аз байни дандонҳои пеши боло ва забон гузаронда, талаффуз карда мешавад. Душакла буда, танҳо аз тарафи рост ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـذُ		ـذ		ذَ	
ذُقْ	ذُبْ	عُذْ	خُذْ	مُذْ	اذْ
ذهْنُ	ذكْرُ	بَذْلُ	اذْنُ	مُنْذُ	ذَرْ
يَبْذُلُ	بَذَلَ	يَذْهَلُ	ذَهَلَ	مَذْهَبْ	ذَهبْ
اَبْزَلْ – اَبْذَلْ		بَزْلُ – بَذْلُ		زِفْرُ – ذفْرُ	

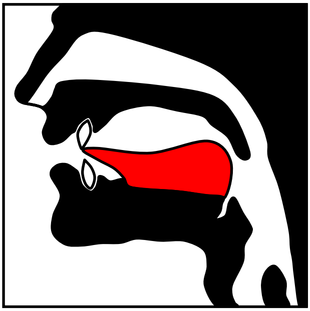

§33. Ҳарфи (ظ) (з̱о)

Овози (з̱) – ҳамсадои ташдидӣ ва баландсадои пасидандонии ҷарангдор мебошад. Дар вақти талаффузи он нӯги забон ба қисми поёни дандонҳои пеши боло расонда шуда, узвҳои нутқ устувор мешаванд. Чоршакла буда, аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад.

ـظ		ـظـ		ظـ	
لَظ	عَظ	حَظ	فَظ	ظلْ	ظَنْ
عظْم	ظَلْف	ظَمَر	حَظْر	نَظْر	ظَفَر
ظُهْر	ظُلْم	حظَل	ظلْفُ	ظَلْفُ	نَظْم
مُظْلم	مُظْهر	مَنْظر	مَظْهَر	اَظْفَر	اَظْهَر
يَظْلم	ظَلَم	يَنْظُر	نَظَر	يَظْهَر	ظَهَر
يَسْتَظْلُم	اسْتَظْلَم	يَسْتَعْظم	اسْتَعْظَم	يَنْتَظم	انْتَظَم
ضَهْر – ظَهْر		حَضَر – حَظَر		ظَفْر – ذَفَر	
اَعْظَم – اَعْزَم		اَظْهَر – اَزْهَر		ظَهْر – زَهْر	

§34. Садонокҳои дароз.

Дар забони арабӣ барои он ки садонокҳои дароз дар навиштан ифода карда шаванд, ҳарфҳои (ا, ى, و)- ро истифода мебаранд. Дар забони арабӣ онҳоро ҳарфҳои мад меноманд. Дар якҷоягӣ бо садонокҳои кӯтоҳи (а, и, у) онҳо дарозии талаффузро ифода карда, ду маротиба дарозтар хонда мешаванд.

1. Садоноки (а) ҳангоми якҷоягӣ бо ҳарфҳои (ا, ى, و) ва дар болои ҳарфи қаблӣ аломати фатҳа будан дароз хонда мешавад.

2. Садоноки (и) ҳангоми якҷоягӣ бо ҳарфи (ى) бо ало-

мати касра (касра) дар зери ҳарфи қаблӣ дароз хонда мешавад.

3. Садоноки (у) ҳангоми якҷоягӣ бо ҳарфҳои (و) ва дар болои ҳарфи қаблӣ аломати замма будан дароз хонда мешавад.

Калимаҳои зер аз ин қоида истисно ҳастанд:

اَلْأُولَى	أُولَئِكَ	أُولَاءِ	أُولَاتَ	أُولِي	أُولُو
	اعْمَلُوا	اعْلَمُوا	قَالُوا	آمَنُوا	آمَنُوا

4. Ҳамин тавр, ҳар як ҳарфи (ا, ى, و) дар навиштан ду вазифаи гуногунро иҷро мекунанд. Онҳо ё овозҳои садонокро ифода мекунанд, ки дар ин ҳолат ҳаракатҳои хоси худро доранд, ё дароз талаффуз намудани садонокҳои (а, и, у)-ро мефаҳмонанд, ки дар ин ҳолат ҳаракатҳои хоси худро надоранд.

Дар вақти талаффузи садонокҳои дароз ва кӯтоҳ бояд хеле эҳтиёт намуд, зеро аз кӯтоҳ ё дароз талаффуз кардани садонок дар калима маънои он тағйир меёбад.

Мисол: (جَمَلٌ) – ҷамалун – уштур, (جَمَالٌ) – ҷамаалун – зебоӣ.

وُ			يِ			اَ		
تُو	تِي	تَا	بُو	بِي	بَا	أُو	اِی	اَ
حُو	حِی	حَا	جُو	جِی	جَا	ثُو	ثِی	ثَا
ذُو	ذِی	ذَا	دُو	دِی	دَا	خُو	خِی	خَا
سُو	سِی	سَا	زُو	زِی	زَا	رُو	رِی	رَا
ضُو	ضِی	ضَا	صُو	صِی	صَا	شُو	شِی	شَا
عُو	عِی	عَا	ظُو	ظِی	ظَا	طُو	طِی	طَا
قُو	قِی	قَا	فُو	فِی	فَا	غُو	غِی	غَا
مُو	مِی	مَا	لُو	لِی	لَا	كُو	كِی	كَا
هُو	هِی	هَا	وُو	وِی	وَا	نُو	نِی	نَا
						يُو	يِی	يَا

بُو	یِی	بَا	یُو	یِ	یَا	تُو	هی	تَا
غُو	تِی	هَا	ثُو	وِی	ثَأ	وُو	تِی	وَا
جُو	نِی	جَا	نُو	جِی	نَا	حُو	می	حَا
مُو	حی	مَا	خُو	لِی	خَا	لُو	خی	لَا
دُو	کِی	دَا	کُو	دی	کَا	ذُو	قی	ذَا
قُو	ذی	قَا	رُو	فِی	رَا	فُو	رِی	فَا
زُو	غی	زَا	غُو	زِی	غَا	سُو	عی	سَا
عُو	سی	عَا	شُو	ظی	شَا	ظُو	شی	ظَا
صُو	طی	صَا	طُو	صی	طَا	ضُو	ای	ضَا

اُشْکُرَا	اُنْصُرَا	اعْلَمَا	اُشْکُرِی	اُنْصُرِی	اعْلَمی

مُکْرِمَانِ	مُسْلِمَانِ	مُخْلِصَانِ	مُنْفِقَانِ
مُکْرِمُونَ	مُسْلِمُونَ	مُخْلِصُونَ	مُنْفِقُونَ
مُسْلِمَاتْ	مُخْلِصَاتْ	مَنْصُورُونَ	مَطْلُوبُونَ

مَالْ	حَالْ	نَارْ	جَاهْ	شَامْ	سَامْ
بَارِی	عَالِی	رَاضی	قَاضی	هَادی	حَالِی
کَلَامْ	سَلَامْ	حَلَالْ	حَرَامْ	جَمَالْ	کَمَالْ
امَامْ	حِسَابْ	نِظَامْ	غُرَابْ	غُلَامْ	غُبَارْ
اَمْوَالْ	اَحْوَالْ	اَعْمَالْ	اَعْلَامْ	اَمْوَاتْ	اَمْرَاضْ
قَوَاعِدْ	عَوَامِلْ	شَوَاهِدْ	جَوَاهِرْ	کَوَاکِبْ	مَکَاتِبْ
اکْرَامْ	اعْلَامْ	اخْلَاصْ	اظْهَارْ	اصْلَاحْ	افْسَادْ
عَالِمْ	صَابِرْ	مَاهِرْ	طَالِبْ	فَاتِحْ	صَالِحْ
قَامَا	طَافَا	تَابَا	قُولِی	طُوفِی	تُوبِی
یُقَالُ	یُطَافُ	تُتَابُ	یَقُولُ	تَقُومُ	یَطُوفُ
یَتُوبَانِ	یَقُولُونَ	تَقُومُونَ	یَطُوفُونَ	تَقُولُونَ	یَعْمَلُونَ
یَحْتَسِبُونَ	تَدْخُلُونَ	یَحْلُمُونَ	یَشْهَدُونَ	تَعْرِفُونَ	تَرْجِعُونَ
یُکْرِمْنَ	تُسْلِمُونَ	یُخْلِصُونَ	تُکْرِمُونَ	یَنْصُرْنَ	تَضْرِبُونَ

یَجْتَمِعُونَ	تَکْتَسِبُونَ	یَحْتَسِبُونَ	تَسْتَشْهِدُونَ	یَسْتَخْرِجُونَ

Ҳарфи (ي) (ё) ба истисноиِ (ا) (алиф) ва (و) (вов) чор шакли навишт дорад ва аз ду тараф ба дигар ҳарфҳо пайваст мешавад. Дар охири калима дар зери (ى) нуқта гузошта намешавад.

شِينْ	سِينْ	حِينْ	قِيلْ	فِيلْ	مَيلْ
حَكِيمْ	عَزِيزْ	بَصِيرْ	سَمِيعْ	عَلِيمْ	كَرِيمْ
اِدْرِيسْ	غِفْرِيتْ	مِعْطِيرْ	مِسْكِينْ		
تَحْسِينْ	تَبْرِيكْ	تَدْرِسْ	تَعْلِيمْ		
يَعِيشُ	يَمِيلُ	يَبِيعُ	عَيشَ	مِيلَ	بِيعَ
مُسْلِمِينَ	مُكْرِمِينَ	مُصْلِحِينَ	تَرَاوِيحْ	تَوَارِيخْ	تَبِيعِينَ

§35. Ташдид.

Дар алифбои арабӣ ҳар як ҳамсадо метавонад кӯтоҳ ва дукарата бошад. Ду бор омадани ҳамсадо бо такроран навиштани ҳарф ифода намегардад, балки бо аломати махсуси ташдид (ـّـ) дар болои ҳарф ишора мешавад. Ин аломат **(шадда)** номида мешавад ва дар болои ҳарфи ҳамсадо гузошта мешавад. Ҳаркатҳои фатҳа ва замма дар болои аломати шадда (ـُّـ, ـَّـ) ва ҳаракати касра дар зери ҳарф (ـِّـ) гузошта мешаванд.

Ҳамсадоҳои шаддадор мисли як ҳамсадо, аммо каме дарозтар ва сахттар талаффуз карда мешаванд.

Дар ҳолати бо ташдид хондани овозҳои ҳамсадо дар калима бояд хеле бодиққат буд, зеро дар ин ҳолат маънои калима дигар мешавад.

Мисол:

(دَبُورٌ) – дабурун – боди ғарбӣ

(دَبُّورٌ) - даббурун - занбур

رَبْبُ – رَبُّ		رَبْبِ – رَبِّ		رَبْبَ – رَبَّ	
حَجَّ	جَرَّ	بِرَّ	اَمَّ	اَنَّ	اِنَّ
حَقَّ	ذَمَّ	شَكَّ	حَجَّ	جِرَّ	بَرَّ
زُقٍّ	دُبٍّ	كُلٍّ	خُفٍّ	دُرٍّ	بِرٍّ
اَدَّبَ	سَخَّرَ	وَحَّدَ	فَجَّرَ	كَثَّرَ	دَبَّرَ
ذُكِّرَ	لُقِّبَ	كُفِّنَ	نُعِّمَ	عُظِّمَ	عُطِّرَ
غُيِّرَ	صُوِّرَ	صُنِّفَ	شُمِّرَ	كُمِّلَ	عُلِّمَ
تَبَدَّلْ	تَسَخَّنْ	تَوَحَّدْ	تَحَجَّرْ	تَكَبَّرْ	تَدَبَّرْ
تَفَضَّلْ	تَعَسَّبْ	تَعَشَّقْ	تَيَسَّرْ	تَعَزَّزْ	تَحَرَّفْ

§36. Танвин.

Танвин ҳангоми навишт ду забар (ـً) – танвини фатҳа, ду зер (ـٍ) – танвини касра ва ду пеш (ـٌ) – танвини замма мебошад, валекин вақти хондан нуни сокин пайдо гашта (ан), (ин), (ун) хонда мешавад.

حًا	جًا	ثًا	تًا	بًا	اً
سًا	زًا	رًا	ذًا	دًا	خًا
عًا	ظًا	طًا	ضًا	صًا	شًا
مٍ	لٍ	كٍ	قٍ	فٍ	غٍ
زٌ	رٌ	يٍ	هٍ	وٍ	نٍ
ظٌ	طٌ	ضٌ	صٌ	سٌ	شٌ
فَوْتٍ	فَوْتٌ	فَوْتًا	ثَوْبٌ	ثَوْبٍ	ثَوْبًا
عَوْدٌ	طَوْدٍ	فَرْقًا	لَوْحٌ	فَوْجٍ	لَيْثًا
حَوْضٌ	عَرْضٍ	عَرْشًا	فَوْسٌ	فَوْزٍ	دَوْرًا
شَوْقٌ	خَوْفٍ	فَرْغًا	شَرْعٌ	غَيْظٍ	سَوْطًا

§37. Ташдид ва танвин.

Дар забони арабӣ калимаҳое, ки дар онҳо ташдид ва танвин як ҷо ҳастанд, зиёд мебошад.

رُبُنْ – رُبٌّ		رَبِنْ – رَبٍّ		رَبَنْ – رَبًّا	
مَنًّا	كَفًّا	مَسًّا	جَرًّا	بَرًّا	حَبًّا
بِرٌّ	عِزٌّ	حِسٍّ	حِلٍّ	سِرًّ	سِتًّ
كُلٌّ	بُرٌّ	خُفٍّ	أُمٍّ	ذُلًّ	دُرًّ
مُهْتَزًّا	مُخْضَرٌّ	مُحْمَرًّا	مُسْفَرٍّ	مُسْوَدٍّ	مُبْيَضًّا
مُسْتَحِبٌّ	مُسْتَرِدًّا	مُخْتَصٍّ	مُضْطَرٍّ	مُنْسَدٍّ	مُحْتَجٍّ
		مُضِرٍّ	مُسْتَعِدٍّ	مُسْتَدِلًّا	مُسْتَحِلٍّ

§38. Алиф ва ҳамза.

Дар забони арабӣ ғайр аз 28 ҳарфи ҳамсадо як ҳарфи дигар бо номи ҳамза (ء) вуҷуд дорад, ки он аз охири ҳалқ бо каме нигоҳ доштани нафас талаффуз мешавад. Аломати ҳамза одатан пеш ё баъд аз талаффузи ягон садонок шунида мешавад. Ҳамза дар калима алоҳида ё дар болои ҳарфҳои (أ) – (алиф), (ؤ) – (вов) ва (ئ) – (ё) навишта мешавад. Дар ин ҳолат ин ҳарфҳо ягон овозро ифода намекунанд. Фатҳа, замма, танвини фатҳа, танвини замма ва сукун дар болои ҳамза (ءَ, ءُ, ءً, ءٌ, ءْ), касра ва танвини касра дар зери ҳамза (ءِ, ءٍ) навишта мешаванд.

Дар аввали калима ҳамза ҳамеша дар болои алиф навишта мешавад:

أَسَدٌ – а-садун, أُمٌّ – у-ммун, إِبْرَةٌ – и-братун.

Ҳамза дар байни калима дар болои ҳарфҳои (ا, و, ى) навишта мешавад.

Дар охири калима ҳамза бе зернавис ва ҳамроҳи танвин навишта мешавад:

دُعَاءً – дуъо-ан, شَيْءٍ – шай-ин, مَاءٌ – мо-ун.

Ҳамза дар ҳолати сокин будан, ҳамчун аломати сакта

хонда мешавад:

مُؤْمِنْ – муъмин.

Алиф ва ҳамза метавонанд дар нӯҳ ҳолат навишта шаванд:

ئـ ـئـ ء		ئ ؤ		ا أ ـا ـأ
يَقْرَأ	قَرَاَ	اَخَذَ	اَمَرَ	1
يَقْرَأ	قَرَأ	أخَذَ	أمَرَ	2
مَاْخُوذٌ	مَاْمُورٌ	يَاْخُذُ	يَاْمُرُ	3
مَأخُوذٌ	مَأمُورٌ	يَأخُذُ	يَأمُرُ	4
مُسْتَهْزِئٌ	مُبْتَدِئٌ	قَارِئٌ	قُرِئَ	5
مُؤَلِّفٌ	مُؤَذِّنٌ	مُؤْمِنٌ	يُؤْمِنُ	6
مَائِلٌ	سَائِلٌ	قَائِمٌ	قَاَئِلٌ	7
مَسْئُولٌ	سَئَلَ	بِئْرٌ	بِئْسَ	8
مَسَآءٌ	يَشَآءُ	سَآءَ	شَآءَ	9
مُسِيءٌ	يَسِيءُ	يَجِيءُ	جِيءَ	شَيءٌ
جُزْءٌ	بُرْءٌ	مِلْءٌ	فَيْءٌ	شَيْءٌ
مُرُوءَةٌ	قُرُوءٌ	وُضُوءٌ	يَسُوءُ	سُوءٌ
امْرَأَةٌ	امْرُؤٌ	امْرِئٌ	امْرَأَ	اَلْمَرْءُ
جُزْأَةٌ	جُزْؤُهَا	جُزْئِهَا	جُزْأَهَا	اَلْجُزْءُ

§39. То-и марбута ت = ـة, ة.

То-и марбута танҳо дар охири калима ва дар ду шакл навишта мешавад. Баъди ҳарфҳои душакла (ا, ر, ز, د, ذ, و) дар алоҳидагӣ (ة) ва баъди ҳафҳои чоршакла ба ҳарфи охир пайваст шуда меояд.

ت		ـة		ة	
جَمِيلَةٌ	شَهِيدَةٌ	سَعِيدَةٌ	حَمِيدَةٌ	فَرِيدَةٌ	عَزِيزَةٌ
نَعِيمَةٌ	شَرِيفَةٌ	نَظِيفَةٌ	عَفِيفَةٌ	سَلِيمَةٌ	حَلِيمَةٌ
حُرَّاتٌ – حُرَّةٌ		كَرَّاتٌ – كَرَّةٌ		مَرَّاتٌ – مَرَّةٌ	

§40. Ҳарфҳои шамсӣ ва қамарӣ.

Ҳарфҳои забони арабӣ ба ду гурӯҳ – шамсӣ ва қамарӣ ҷудо мешаванд. Ҳарфҳое, ки бо нӯги забон талаффуз карда мешаванд шамсӣ ва ҳарфҳои боқимонда қамарӣ номида мешаванд.

1. Ҳарфҳои «шамсӣ».

Дар алифбои арабӣ 14 ҳарфи шамсӣ мавҷуд аст:
ن, ل, ظ, ط, ض, ص, ش, س, ز, ر, ذ, د, ث, ت

Агар баъд аз алиф-ломи таъриф (ال) як ҳарф аз ҳуруфи шамсӣ ояд, дар ин ҳолат ҳарфи лом (ل) хонда намешавад ва ҳарфи шамсӣ бо ташдид хонда мешавад.

الشَّجَر	النَّجْم	الشَّمْس	الرَّحْمَن

2. Ҳарфҳои «қамарӣ».

Дар алифбои арабӣ 14 ҳарфи қамарӣ вуҷуд дорад:
ي, و, ه, م, ك, ق, ف, غ, ع, خ, ح, ج, ب, ا

Агар баъд аз алиф-ломи таъриф (ال) як ҳарф аз ҳуруфи қамарӣ ояд, дар ин ҳолат ҳарфи лом (لْ) бо сокин хонда мешавад.

الْقَمَر	الْبَيَان	اْلإِنْسَان	الْقُرْان

هَذَاالَّذى	مَاالْحُطَمَةُ	مَاالْقَارِعَةُ	هَذَاالْبَلَدُ
بِئْسَ اْلاسْمُ	فَقُلْنَااضْرِبْ	تَحْتِهَا اْلاَنْهَارُ	مَنْ ذَاالَّذى
عَلَى النَّاس	اِلَى النَّاس	يَاءَيُّهَاالنَّاسُ	اهْدِنَاالصِّرَاطَ
قَالُواادْعُ	قَالُوااتَّخَذَ	فِى الصُّدُورِ	فِى اْلاَرْضِ
وَاَتُواالزَّكَوةَ	وَاَقِيمُواالصَّلَوةَ	أُوتُواالْكِتَابَ	لَقُواالَّذِينَ
			وَعَمِلُواالصَّالِحَاتَ

§41. Қоидаҳои хондани нуни сокин ва танвин.

Нуни сокин (نْ) ва танвин вобаста ба он ки кадом ҳарф аз 28 ҳарфи алифбо пас аз онҳо меоянд, чаҳор қоида дорад.

1. Изҳор. Маънои луғавии калимаи «изҳор» ошкор кардан аст. Ва он дар истилоҳи уламои таҷвид ду ҳарфро аз ҳам ҷудо ва равшан карда, бе овози димоғ хондан аст.

Қоида: Агар баъд аз (نْ)-и сокин ё танвин яке аз шаш ҳуруфи ҳалқӣ ояд, нуни сокин ва танвинро изҳор карда хонда мешавад. Ҳарфҳои ҳалқӣ шаштоанд: (ا, خ, غ, ح, ع, ه)

اَجْرٌغَيْرٌ	فَلاَ تَنْهَرْ	عَبْدًااذَاصَلَّى	يَنْهَا
مِنْ خَوف	مِنْ عَلَقَ	ذَرَّةٍخَيْرًايَرَهُ	مِنْ اَهْلِ الْكِتَبِ

2. Иқлоб. Маънои луғавии калимаи «иқлоб» иваз кардан аст. Ва он дар истилоҳи уламои таҷвид бо риоя карданигунна гузоштани ҳарфе ба ҷои ҳарфи дигар аст.

Қоида: Агар баъд аз (نْ)-и сокин ё танвин ҳарфи (ب) (бо) ояд, ба ҷойи нуни сокин ва танвин ҳарфи (م) (мим) оварда, овозро аз димоғ бароварда хонда мешавад.

سَمِيعٌمْ بَصِيرٌ–سَمِيعٌ بَصِيرٌ	مِمْ بَعْدِ–مِنْ بَعْدِ

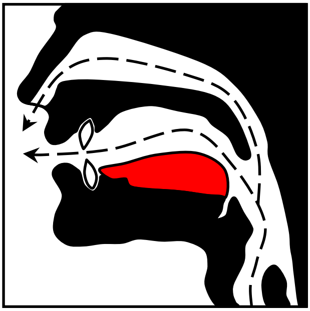

Ғунна – ин баровардани овоз аз димоғ аст.

3.Идғом. Маънои луғавии калимаи «идғом» ҳарфро дар ҳарф даровардан аст. Ва он дар истилоҳи уламои таҷвид даровардани ҳарфи сокиндор дар ҳарфи ҳаракатдор аст.

Идғом ду қисм аст: идғоми бо ғунна ва идғоми бе ғунна.

Агар баъд аз (نْ)-и сокин ё «танвин» яке аз чаҳор ҳуруфи идғоми бо ғунна ояд, нуни сокин ва танвинро ба он ҳарфҳо дохил карда, овозро аз димоғ бароварда хонда мешавад.

Ҳарфҳои идғоми бо ғунна инҳоянд: (ي, و, ن, م)

Идғоми бо ғуннаро миқдори ду ҳаракат кашида хонда мешавад.

Агар баъд аз (نْ)-и сокин ё танвин ҳарфоҳи (ر, ل) ояд, нуни сокин ва танвинро ба он ҳарфҳо дароварда, бе овози димоғ хонда мешавад.

مرْرَبِهِمْ – منْ رَبِّهِمْ	مم ْمَسَدَ – منْ مَسَد	موْوَلِيٍّ – منْ وَلِيّ
هُدَمْ منْ – هُدًى منْ	الَهُوْوَاحِدٌ – اله ٌوَاحِدٌ	وَمَلْ لَمْ – وَمَنْ لَمْ
خَيْرَى يَرَهُ – خَيْرًا يَرَهُ	شَيْئَنْنُكْرًا – شَيْئًا نُكْرًا	لَنْنُؤْمِنَ – لَنْ نُؤْمِنَ
غَفُوْرُرْرَحِيمٌ – غَفُورٌ رَحِيمٌ		وَمَي يَعْمَلْ – وَمَنْ يَعْمَلْ
		هُدَلْ لِلْمُتَّقِينَ – هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

4. Ихфо. Маънои луғавии калимаи «ихфо» пӯшида доштан аст. Ва он дар истилоҳи уламои таҷвид ҳолате дар байни изҳор ва идғом аст, ки аз ташдид холӣ буда, дар он ғунна боқист.

Қоида: Агар баъд аз (نْ)-и сокин ё танвин яке аз 15 ҳуруфи ихфо ояд, нуни сокин ва танвинро пӯшида дошта овозро аз димоғ бароварда миқдори ду ҳаракат кашида хонда мешавад.

Ҳуруфи ихфо: (ك, ق, ف, ظ, ط, ض, ص, ش, س, ز, ذ, د, ث, ت, ج)

من كَانَ	مَن ثَقُلَتْ	مَن ذَهَبَ	عَن صَلاَتِهِمْ
من دُونِ	أن سَيَكُون	من قَبْلُ	من شَرِّ
من ظَهِيرِ	من ضَرِيع	من تَابَ	من فِئَة

Намудҳои идғом:

1) Мутамосил (مُتَمَاثِلٌ) – агар баъд аз ҳарфи сокин ҳарфи ҳаракатдори мисли худаш ояд, идғом карда мешавад.

فَمَا رَبِحَتِّجَارَتُهُمْ - فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ	
أَنِ اضْرِبِّعَصَاكَ - أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ	آوَوَّنَصَرُوا - آوَوْا وَنَصَرُوا

2) Мутаҷонис (مُتَجَانِسٌ) – ин идғом бани ҳарфҳое мебошад, ки махраҷашон як аст. Ин ҳарфҳо 3 гурӯҳ мебошанд: (ت, د, ط), (ث, ذ, ظ), (م, ب).

(ت ва ط), (ط ва ت), (د ва ت), (ت ва د), (ذ ва ث), (ظ ва ذ), (م ва ب)

وَقَالَطَّائِفَةٌ - وَقَالَتْ طَائِفَةٌ	لَئِنْ بَسَتَّ - لَئِنْ بَسَطْتَ
وَجَتَّمْ - وَجَدْ تُمْ	أَثْقَلَدَّعَوُاللهَ - أَثْقَلَتْ دَعَوُاللهَ
إِظَّلَمُوا - إِذْظَلَمُوا	يَلْهَذَّلِكَ - يَلْهَثْ ذَلِكَ
	ارْكَمَّعَنَا - ارْكَبْ مَعَنَا

3) Мутақориб (مُتَقَارِبٌ) – ин идғом байни (ل ва ر), ҳамчунин байни (ق ва ك) мебошад.

أَلَمْ نَخْلُكُّمْ - أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ	بَرَّفَعَهُ - بَلْ رَفَعَهُ

§42. Мад (اَلْمَدُّ).

Маънои луғавии калимаи «мад» кашидан, зиёд кардан аст.

Дар истилоҳи уламои таҷвид: он бо яке аз ҳуруфи мад дароз кашидани овоз аст. Мад дар Қуръон бо аломати **(~) – (мадда)** ишора мешавад. Дароз кашидани овоз вобаста ба намуди мад аз як алиф то шаш алиф мебошад. Давомнокии ҳар як алиф микдори ҷамъ кардани як ангушт ё кушодани як ангушт аст.

Ҳарфҳои мад сетоанд: (ا, و, ي) (алиф, вов, ё).

а) Агар пеш аз (ا)-и сокин фатҳа ояд, «алиф» кашида хонда мешавад.

б) Агар пеш аз (و)-и сокин замма ояд, «вов» кашида хонда мешавад.

в) Агар пеш аз (ي)-и сокин касра ояд, «ё» кашида хонда мешавад.

1. Madди муттасил (пайваст).

Агар баъд аз ҳарфи мад, ҳамза ояд ва ҳар ду дар як калима бошанд, мадди муттасил мешавад. Мадди муттасилро миқдори 4-5 алиф дароз кашидан воҷиб аст.

سَوَاءٌ	هَؤُلَاءِ	أُولَئِكَ	جَاءَ	شَاءَ	سَاءَ
جِيءَ	مِيكَائِيلُ	جَبْرَائِيلُ	اِسْرَائِيلُ	يَا أَيُّهَا	سَائِلٌ
وَضُوءَ	يَسُوءَ	سُوءَ	مُسِيءَ	يُسِيءَ	يَجِيءَ
سِيئَتْ	قِرَاءَةٌ	مَائِلْ	قَائِمْ	قَائِلْ	قُرُوءَ

2. Мадди мунфасил (ҷудо)

Агар баъд аз ҳарфи мад ҳамза омада ҳар ду дар ду калима бошанд, мадди мунфасил мешавад. Ва нишонааш он аст, ки ҳарфи мад дар охири калимаи аввал ва ҳамза дар аввали калимаи сонӣ омадааст. Мадди мунфасилро миқдори 4-5 алиф дароз кашидан ҷоиз аст.

لَا اِلَهَ	اِذَا اَرَادَ شَيْأً	تُوبُوا اِلَى اللهِ	اِنِّي اَخَافُ
وَمَا أُنْزِلَ	بِمَا أُنْزِلَ	اِنَّمَا اَمْرُهُ	رَبَّنَا اَتِنَا

Агар калима бо замири (هَ) ё (هُ) тамом шавад ва пас аз он ҳамза ояд, мад карда мешавад.

رَبِّهِ اِنْ	مِنْ عِلْمِهِ اِلَّا	مَالَهُ اَخْلَدَهُ	عِنْدَهُ اِلَّا

3. Мадди лозим (пойдор)

Мадди лозим маддест, ки баъд аз ҳарфи мад сокини лозим ояд.

Сокини лозим сокинест, ки ҳам дар ҳолати вақф ва ҳам дар ҳолати васл собит (пойдор) бошад.

Мадди лозимро миқдори 6 ҳаракат кашидан воҷиб аст.

آ◌لا◌نْ	اَلْحَا◌قَّةُ	ضَا◌لاًّ = ضَا◌لْلاً	كَا◌قَّة = كَا◌فْفَة
ن◌ = نُو◌نْ	دَا◌بَّةٌ	يُحَا◌دُّونَ	وَلاَ الضَّا◌لِّينَ
ك◌هَيَع◌ص◌ = كَا◌فْ هَايَاعَي◌نْ صَا◌دْ		ال◌م◌ص◌ = اَلفْ لا◌مْ مِ◌يمْ صَا◌دْ	
طس◌م◌ = طَا سِي◌نْ مِي◌مْ		ال◌م◌ = اَلفْ لا◌مْ مِ◌يمْ	
		يَس◌ = يَا سِي◌نْ	طَهَ = طَا هَا

4. Мадди ориз (нопойдор).

Агар баъд аз ҳарфи мад сокини ориз ояд, мадди ориз мешавад. Сокини ориз сокинеро меноманд, ки дар ҳолати вақф собит буда, дар ҳалати васл соқит мешавад. Мадди ориз дар охири оятҳо ба вуҷуд меояд. Мадди оризро миқдори 2-4-6 ҳаракат кашидан ҷоиз аст.

وَ الْمَرْجَانْ	وَ النَّاسْ	فَيَكُونْ	سَفلِينْ	يَعْمَلُونْ

5. Мадди лин (нарм).

Ҳуруфи лин (و) ва (ي) аст.

Ҳар гоҳ (و) ва (ي) сокин шаванд ва ҳарфи пеш аз онҳо мафтӯҳ бошад, (و) ва (ي) ҳарфҳои лин мешаванд.

Мадди линро микдори 2-4-6 ҳаракат кашидан ҷоиз аст.

خَيْر	يَوْمَ	نَوْمَ	كَوْنَ = كَوْوَنَ	سَوْفَ	اَوْ
اِيَّاكَ	وَ الصَّيْفْ	اَلَيْكَ	عَلَيْكُمْ	لَيْسَ	بَيْنَ

§43. Вақф.

1. Дар Қуръон дар охири ҳар оят аломатҳое ҳаст, ки ҳарфҳои (ج, ط ва لا) дар болои он гузошта шудаанд. Ҳанго-

ми қироат дар он ҷое, ки ҳарфҳои (ج, ط) гузошта шудааст, истода ва нафас кашидан тавсия мешавад, аммо дар ҷое, ки (لا) омадааст, бе ист хондан тавсия шудааст.

2. Агар калима дар охири оят бо ҳарфи ҳаракати фатҳа, касра, замма ё танвини касра ва танвини замма дошта тамом шавад ва мо дар он ҷо вақф намоем, пас ин ҳаракатҳо хонда намешаванд ва калима бо ҳарфи сокин тамом мешавад.

يَعْلَمُونَ – يَعْلَمُونْ	يُؤْمِنُونَ – يُؤْمِنُونْ	نَسْتَعِينُ – نَسْتَعِينْ
كُفُوًا اَحَدٌ – كُفُوًا اَحَدْ		بِرَبِّ النَّاسِ – بِرَبِّ النَّاسْ

Аммо агар бо ҳарфи танвини фатҳадошта тамом шавад, пас ҳарфи охирро дароз хонда мешавад.

تَوَّابًا – تَوَّابَا	اَبَدًا – اَبَدَا	يُسْرًا – يُسْرَا
وَ قَالَ صَوَابًا – وَ قَالَ صَوَابَا		

3. Агар калима бо ҳарфи (و) ё (ي) бо кадом ҳаракате, ки бошад, тамом шавад ва мо вақф намоем, пас ҳаракатҳои онҳо бардошта шуда ва овози қаблӣ дароз хонда мешавад.

فَنِعِمَّا هِيَ – فَنِعِمَّا هِي	اَحَقُّ هُوَ – اَحَقُّ هُو

4. Агар калима бо то-и марбута (ة) тамом шавад, пас он дар вақти истодан ба (ہْ) (ҳо)-и сокин табдил мешавад.

كَبِيرَةٌ – كَبِيرَهْ	حَامِيَةٌ – حَامِيَهْ	غِشَاوَةٌ – غِشَاوَهْ

5. Ҳангоми истодан калимаҳо дар се ҳолат қарор мегиранд: бо сокин, бо фатҳа, ё бо ҳарфи (ہْ)-и сокин.

يَعْلَمُونَ – يَعْلَمُونْ	يُؤْمِنُونَ – يُؤْمِنُونْ	نَسْتَعِينُ – نَسْتَعِينْ

حَامِيَةٌ – حَامِيَهْ	تَوّابًا – تَوّابَا	يُسْرًا – يُسْرَا

§44. Якчанд қоидаи қироати Қуръон.

Калимаи (ﷲ).

Агар ҳарфи пеш аз калимаи ﷲ ҳаракати фатҳа ё замма дошта бошад, пас лафзи муборакӣ ﷲ пурра ва ғафс хонда мешавад. Агар ҳарфи пеш аз он ҳаракати касра дошта бошад, лафзи муборакӣ ﷲ нарм ва борик хонда мешавад.

رَحْمَةُ الله	مِنَ الله	هُوَ اللهُ	اَللهُ
عِنْدَ الله	بِالله	نِعْمَةُ الله	زِينَةُ الله

Ҳарфи (ر).

Агар ҳарфи (ر) ҳаракати фатҳа ё замма дошта бошад, пурра хонда мешавад ва агар ҳаракати касра дошта бошад нарм хонда мешавад.

مِنْ شَرٍّ	كَفَرُوا	وَ الرّوحُ	بِرَبِّ	وَرَأَيْتَ
زُرْتُمُ الْقَبِرَ	خَيْرُ الْبَرِيَّة	ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ	وَالْمُشْرِكِينَ فنَار	لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ

Дар ҳолати сокин будани (رْ) низ мувофиқи ҳамин қоида ба ҳаракати ҳарфи қаблиаш нигоҳ карда хонда мешавад.

Агар пас аз (رْ)-и сокин ҳарфҳои истеъло (خ, غ, ض, ص, ط, ظ, ق) бо ҳаракати фатҳа ё замма оянд, пас ба ҳаракати ҳарфи қаблиаш нигоҳ накарда, (ر) пурра ва ғафс хонда мешавад. Агар ин ҳарфҳо бо ҳаракати касра оянд, пас (ر) нарм ва борик хонда мешавад.

ظَفْر	مَرْمَر	مُرِرْتُمْ	أُمِرْتُمْ	مَرَرْتُمْ	أَمَرْتُمْ
فَأَثْرَنَ بِه	وَانْحَر	اِرْم	ظَمْر	حَظْر	نَظْر
اَرْخَم	فَرْقٌ	فِي الْاَرْضِ	صُدُور	اَلْاَرْضُ	وَاسْتَغْفِرْهُ

Қоидаи қалқала:

Агар дар калима яке аз ин ҳарфҳо (د, ج, ب, ط, ق) (қутб-буҷада) сокин шуда оянд, ин ҳарфҳоро дар махраҷ каме ларзонда талаффуз карда мешавад.

مَطْلَع	وَمَا أَدْرَيكَ	يَجْعَلُونَ	أَحَدْ	يَدْخُلُونَ

Қоидаи хондани баъзе калимаҳо дар ҳолати васл:

Вақте калима бо танвин тамом шуда, баъди он ҳарфи сокин ояд, дар ҳолати васли ин ду калима нуни касрадор пайдо мешавад.

لُمَزَةِ نِ الَّذي	مُحَمَّدًا نِ الْوَسِيلَةَ	مَحْمُودًا نِ الَّذِى

Сакта.

Дар чаҳор ҷой ҳангоми тиловати Қуръон сакта карда мешавад. Яъне дар вақти хондан андаке истода, нафас накашида, сипас қироат давом дода мешавад. Дар байни калимаҳои зер сакта карда мешавад:

1) Сураи Каҳф, ояти 1 (عِوَجًا ۜ قَيِّمًا)

2) Сураи Ёсин, ояти 52 (مِنْ مَرْقَدِنَا ۜ هَذَا)

3) Сураи Қиёмат, ояти 27 (مَنْ ۜ رَاقٍ)

4) Сураи Мутаффифин, ояти 14 (بَلْ ۜ رَانَ)

§45. Ҷойҳое, ки дар вақти хондани Қуръон саҷдаи тиловат кардан лозим аст:

1) Дар сураи Аъроф дар охири ояти 206 (وَلَهُ يَسْجُدُونَ)
2) Дар сураи Раъд дар охири ояти 45 (وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالْ)
3) Дар сураи Наҳл дар охири ояти 19 (وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ)
4) Дар сураи Исро дар охири ояти 107 (يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا)
5) Дар сураи Марям дар охири ояти 57 (خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا)
6) Дар сураи Ҳаҷ дар охири ояти 18 (إِنَّ اللهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ)
7) Дар сураи Фурқон дар охири ояти 60 (وَزَادَهُمْ نُفُورًا)
8) Дар сураи Наҳл дар охири ояти 25 (وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَاتُعْلِنُونَ)
9) Дар сураи Саҷда дар охири ояти 15 (وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ)
10) Дар сураи Сод дар охири ояти 24 (وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ)
11) Дар сураи Фуссилат дар охири ояти 37 (إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ)
12) Дар сураи Наҷм дар охири ояти 62 (فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوهُ)
13) Дар сураи Иншиқоқ охири ояти 21 (وَ إِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ)

14) Дар сураи Алақ дар охири ояти 19 (وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ)

Мундариҷа

Муқаддима 3

Алифбои арабӣ ва тарзи навишти он..................................5

Ҳамсадоҳои пурра (ғафс),нарм (борик) ва миёна...............5

Садоноки кӯтоҳ ва ҳаракатҳо...6

Шаклҳои ҳарфҳои алифбои арабӣ....................................6

Ҳарфи (ا) (алиф)..8

Ҳарфи (ر) (ро)..9

Ҳарфи (ز) (зо) 9

Ҳарфи (م) (мим) 10

Ҳарфи (ت) (то) 10

Ҳарфи (ن) (нун) 11

Ҳарфи (ي) (ё) 11

Ҳарфи (ب) (бо) 12

Ҳарфи (ك) (коф) 12

Ҳарфи (ل) (лом)...13

Ҳарфи (و) (вов)..13

Ҳарфи (ه) (ҳо) 14

Ҳарфи (ف) (фо) 14

Ҳарфи (ق) (қоф) 15

Ҳарфи (ش) (шин) 15

Ҳарфи (س) (син) 16

Ҳарфи (ث) (со) 16
Ҳарфи (ص) (сод) 17
Ҳарфи (ط) (то) 17
Ҳарфи (ج) (ҷим) 18
Ҳарфи (خ) (хо) 18
Ҳарфи (ح) (ҳо) 19
Ҳарфи (ع) (айн) 19
Ҳарфи (غ) (ғайн) 20
Ҳарфи (د) (дол) 20
Ҳарфи (ض) (зод) 21
Ҳарфи (ذ) (зол) 21
Ҳарфи (ظ) (з̲о) 22
Садонокҳои дароз. 22
Ташдид. 25
Танвин. 26
Ташдид ва танвин...27
Алиф ва ҳамза. 27
То-и марбута ت = ة, ـة..28
Ҳарфҳои шамсӣ ва қамарӣ...29
Қоидаҳои хондани нуни сокин ва танвин...30
Мад (اَلْمَدُّ). 32
Вақф. 34
Якчанд қоидаи қироати Қуръон. 35

Саҷдаи тиловат дар Қуръон.........:.....................................37

Таҷвиди Қуръон

Таҳияи Маркази таҳфизи Қуръон

Масъули чоп:
Қосимов Аловуддин

Тарҳи компютерӣ: М. Орипов

Ҷои чоп: Матбааи №13-и Москва

105005, ш. Москва, тангкӯчаи Денисовский,30

Нашри якум. Теъдоди нашр 2000